

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

Az iparilag fejlettebb ország a so-
vábbé fejletlenek saját jövője képét
mutatja".
(Marx.)

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

No. 69 szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 augusztus 28.

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség 1908 szeptember 5., 6. és 7-én

rendkívüli kongresszust

- tart a következő napirenddel:
- I. A rendkívüli kongresszus egybehívásának megokolása.
  - II. A központi vezetőség jelentése.
  - III. Szövetségi ügyek.
  - IV. Indítványok és interpellációk.
- A kongresszus megtartásának színhelye: NEW BRUNSWICK, N. J.
- Kérjük az osztályokat, hogy küldőiket haladéktalanul válasszák meg és azokat azonnal jelenték be a központi titkárságnál.
- Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a szervezetek SAJÁT KEBELÜKBŐL válasszák meg küldőiket még akkor is, ha ez nagyobb áldozatot róna némi szervezetre.
- Eltvársi üdvözléssel
a Központi Vezetőség.

AZ AMERIKAI IMPERIALIZMUS.

A vádak között, melyek a republikánus pártra kellemetlenek, első helyet foglal még a közép-osztály szempontjából is, az imperializmus törekvés vádja. Természetes tehát, hogy a republikánusok ez ellen a vád ellen tiltakoznak legelőkeltebben. Bár a "big stick" elnyúlt az utóbbi évtizedben mindenfelé, kiváltéppen az úlnökválasztás előtt szeretne a kormány a nemzeti védekezés meséjébe burkolni minden olyan tényt, mely az imperializmus törekvéseknek volt legtisztább megnyilatkozása.

A Monroe-elv alapján már régóta öröklik az Egyesült Államok Dél-Amerika fölött az európai államokkal szemben. Az alapul a tehetetlen latin államcskák védelmezése volna ama jelszóval: "Amerika az amerikaiaké. Hogy a republikánusok kit értenek az "amerikai" alatt, mutatja az a szerep, melyet az Egyesült Államok játszott újabb időkben Dél-Amerikában.

Nem volt ugyszólván egy eset sem, hogy a republikánus kormány bele ne szolt volna a déli köztársaságok ügyes-bajos dolgaiba. Tény, hogy ezek a köztársaságok megalapulhattak részben idején az Egyesült Államok védő szárnyai alatt és most, hogy Hollandia háborút készült indítani Venezuela ellen, csakis úgy teheti, hogy előzőleg már megnyerte az Egyesült Államok jóváhagyását azzal a kikötéssel, hogy területet nem foglal. Azonban az is bizonyos, hogy ezeknek a köztársaságoknak nincs semmi védelmük az Egyesült Államokkal szemben. Annnyira megy az Egyesült Államok erőszakosága, hogy katonáit berendelte egy "független" köztársaságba, hogy a választásokat ellenőrizze. Ez a durva beavatkozás egy állam belső ügyébe tisztán az erő jogánál fogva mutatja, hogy az Egyesült Államok nem testvéri szeretettel védi Európát, hanem a déli államokat. Véli úgy mint az egyik rabló védi zsákmányát a másik ellen. Hollandiának megengedte, hogy megtörölje hadjáratait indítson Castro ellen, és ez a közönséges tudva, hogy mennyi borsot tört már Castro az Egyesült Államok egyik-másik hatalmas tőkes társulatának orra alá, nyilvánvaló az Egyesült Államok álláspontja. Meg akarja törni Castrot. S ezt bizonyítja az a körülmény, hogy nemcsak szemet huny a venezuelai forradalomnak New Yorkban folyó szervezése előtt, hanem egyenesen biztatja a forradalmárokat.

Serki sem vonja kétségbe, hogy Castro kutyába sem veszi országát polgárainak jogait, azonban nem azért kell lakolnia. Bűnhődik csak azért, mert kutyába sem veszi az Egyesült Államok kapitalistáinak érdekét Venezuelában.

A többi déli államok ügyeiben is mindig ott forog a "big stick", az imperializmus törekvések e találó szimbóluma.

Ugyancsak így vagyunk Cubával is. Spanyolországot az Egyesült Államok hadserege elverte e szigetről csak azért, hogy saját kezébe kaparítsa. Igaz, hogy nem csatolta területéhez. Önállóvá tette, azonban az Egyesült Államok hadserege ma is a szigetben van, a választás, törvényhozás, közigazgatás az Egyesült Államok felügyelete alatt áll — míg a sziget politikai értelességgel nem fog birmi az önkormányzatra, ami más szóval azt jelenti, hogy míg az Egyesült Államok kapitalistái úgy be nem fészkelték magukat, hogy a gazdasági hatalom kizárólag kezükben legyen.

Nincs egyébként a filippini szigetek lakóival sem. A republikánus párttal szemben a többi pártok nem óhajtják a filippini szigetek csatolását. A republikánus párt sem mondja ki föltétlenül ennek szükségét. Egyszerűen katonai állományokat akar létesíteni az amerikai érdekek

védelmére s a szigeteket csak addig óhajtja birtokában tartani, míg arra a bizonyos "politikai érettség"-re szert nem tesznek, ami ismét nem jelent egyebet, minthogy vegyék nyakukba előbb az amerikai gazdasági ígát, hogy névleges politikai függetlenséget nyerjenek cserébe.

Ezeknél a tényeknél is nyomósabb bizonyíték az imperializmus törekvésekre az a lázas sietség, melylyel úgy a szárazföldi, mint a tengeri haderőt fejlesztik.

A japán háborút nevéstéges mesének nevezik, mely be nem fog következni. A filippinok fölkelése már régen le van verve. A többi államokkal teljes a béke. A védelmi állapot semmi kívánni valót se hagy hátra. Így mondják ezt a republikánusok.

Miért kell tehát újabb hadihajókat építeni? Miért kell a hajóhadnak világkörüli gyakorlathoz menni? Miért kell a miliciát az állandó hadsereg kiegészítő részévé tenni? Az uralgó osztálynak van rá szüksége. A nagytőkének piac kell egyrészt, ha áruira vevőt találjon, másrészt szüksége van a nyers anyagok forrásaira. Más országok kapitalistáinak is szükségük van ugyanezekre s ezért készül az Egyesült Államok háborúra.

Ez a világszerte törekvés egyébként nagyon természetes. Szükség szerű következménye a kapitalizmusnak. A tőkés termelési rendszernek nincsenek geográfiai határai. Egyesült Államok, Kanada vagy Borneo — tőkéletesen egyre megy. Ha kilátás van haszonra Kanadában: a kapitalista utána megy, ha kilátás van haszonra Borneóban, oda is utána megy. A geográfiai hatások az iparnak s kereskedelemnek útját nem vágthatják s a gyöngébb ország politikai függetlensége, csak addig áll fenn az erősebb mellett, míg gátat nem igyekszik vetni az erősebb ország kapitalistáinak. Ilyen esetben válik szükségessé a hadsereg kifelé s ilyen esetekben volt szükség az Egyesült Államok hadseregére is.

Az imperializmus törekvések követik a kapitalista fejlődést. Láttuk ezt az európai országok történetében. Itt is követniük kell a kapitalizmus fejlődését s ez ellen nem tehet semmit egy politikai párt sem.

Még ha sikerülne is Bryannak. — ki több ízben rámutatott az imperializmus törekvésekre — elfoglalni az elnöki széket s e székel járó hatalmat a világszerte törekvések ellen akarná felhasználni, hamarosan rájönne, hogy lehetetlen munkára vállalkozni. A törvényhozó testület republikánus többsége még két évre biztosítja van s ezzel szemben semmit nem tehet. Azonban sikertelenül igyekezne e törekvéseknek utjába állni még akkor is, ha demokrata törvényhozók volna a többségben.

A kapitalista érdekek külföldi védelmezése alól ki nem bujhatna s nem kerülne bele sok idő, hogy ellentétes meggyőződéssel ugyanazon uton haladjon, melyen háladt eddig Roosevelt kormányzata: az imperializmus útján.

A nagy hatalmi törekvések, hódítási tendenciák csak okozat, az ok a kapitalizmus. A szocializmus az okot akarja megszüntetni, tehát csak a szocializmus fogja megszüntetni az okozatot is: a kapitalizmussal együtt az imperialista törekvéseket.

BOB, A HAZÁÉRT KÜZDŐ.

Bob Evans tengerész-admirálisnak adták e megtisztelő nevet: "Bob, a hazáért küzdő." Meg is érdemelte, mert hisz ő folyton a hazáért küzd. A multkorjában egy pikniken küzdött érte, amikor is 4000 iskolás-gyerekek azt magyarázta, hogy mily nagy boldogság a nemzeti színű zászló alatt lelovetni és meghalni.

Ma ismét a hazáért küzdött az admirális ur. Valaki megkérdte tőle, hogy mi a véleménye az Egyesült Államok tengeri haderejéről. "A hajóhad all right, de nem elég", válaszolt az admirális.

"Negyvennyolc elsőrendű hadihajóra van még szükségünk. És ha ezt megkaptuk, meg lesznek elégedve."

Két nagy hajóraj kell nekünk, amelyek mindegyike huszonegy nagy hadihajóból álljon s amelyek közül az egyik az Atlanti-, a másik a Pacific-Océán partjain teljesítsen szolgálatot. A hajóhad olyan, mint a kenyér és vaj meséje. Nagyon sok a kenyérünk, de nincs elég vajunk. A vaj, amelylyel bírunk — jó, de nem elég kenyérünk felére sem. Amit mi akarunk, nem más, mint hogy legyen elég vajunk bevajazni egész kenyérünket. És én hiszem, hogy ezt nem sokára meg is fogjuk kapni."

Mi is hisszük. Amerika félrevezetett és deliriumban tartott munkássága gyáván türi, mint rabolja meg a kapitalizmus és annak végrehajtó közege, az állam, nemcsak vajját, de még száraz kenyerejétől is.

MILY HATÁSSAL VAN A VALLÁS A TÁRSADALOMRA?

— Tudósítás. —
Nagyszabású vitaestélyt rendezett e hó 15-én a Szoc. Munk. Szöv. I. osztálya az Oravetz-féle Árpád-Hallban. A vita tárgyát az a kérdés képezte, hogy vajjon "jó vagy rossz hatással van-e a vallás a társadalomra." A vitatkozó felek Sivák János lelkész és Basky Lajos eltárs voltak.

Megállapodás szerint Sivák lelkész szólalt fel elsőnek aki 45 percere szabott előadásában bibliai mesékkel szórakoztatta a nagyszámú közönséget, amely teljesen megtöltötte az Árpád-Hall minden zugát, földszintet, karzatot egyaránt. Előadása közben gyönyörű beisméréseket tett. Többek között: "A gyilkosság a vallással kezdődött." Elbeszéli Kain és Abel történetét, Jakob fiainak történetét és azt parakodott bizonyítani, hogy József vallásossága szabadtotta ki Izraelt a szolgaságból és a nyomorúságból. A vallás tehát jó hatással van a társadalomra. Majd Jézus életére és tanításaira tért át. Idézeteket olvasott fel az evangéliumból és azt bizonyította, hogy a bajok forrása az hogy az emberek nem vallásosak. Irigyek és önzők. Pedig mindenki megkapja a magyát — majd a másvilágon.

Végül lepecskondiázta a más felekezeti papokat, akik nem egyebek bármilybörbe bujtattott farkasoknál s beszédét azzal fejezte be, hogy az egyedüli jó vallás a baptista vallás, a mely a társadalomra nagyon jó hatással van.

Utána Basky eltárs emelkedett szólásra, aki tönkresilányította a tiszteletes ur összes érveit. Igazat ad ellenfelenek abban, hogy a gyilkosság a vallással kezdődött. De ő tovább megy. Állítja s bizonyítja, hogy a gyilkosság a vallással folytatódott s folyik napjainkban is. A legtöbb bűnt a vallás nevében követték el. Utal a keresztes háborúk történetére, a vallásháborúkra, az inkvizíció borzalmaira, amiket ellenfelenek jószág és igalmak istene türellemmel nézett végig. Vörös vonalként húzódik végig a történelmen a vallás nevében elkövetett rablások és gyilkosságok sorozata. De a vallás még ma is gyilkol. Megnyomortja az emberek agyát s lelki szegények. A vallás arra tanít, hogy legyenek alázasatok, hogy türjünk sorunkat, hogy ne tiltakozunk az ellen, ha a tőkés munkánk gyümölcsének négy ötöd részét tőlünk elrabolják. És vajjon tiltakozik-e a vallás az ellen, hogy fejtelten gyermekeket a munka igájába hajt a kapitalizmus — megrabolván őket a gyermekkor örömeitől, husz éves korukban már megtört aggokká teszi? A vallás ez ellen már nem emelt szót, sőt azt hirdeti, hogy ezt az isten rendelte így. A proletár sorsa a folytatón nyomor s nincs egyetlenegy vállálfelkezet sem, amely a nyomor megszüntetésére, a kizsákmányolás lehetőségének a megszüntetésére törekednék. Magától a jó istentől is hiába várjuk, hogy segítsen az égető bajokon.

A munkásságnak harcot kell folytatnia azon osztály ellen, amely osztály lefogalja magának a termelés eszközeit, meg kell szüntetnie a tőke magántulajdonát és ezzel megszünteti a nyomort is, a gyilkosságok és minden bűnök szülőanyját.

Basky eltársunk nagyhatású beszéde után ismét Sivák lelkész szólott, de ellenfelenek egyetlenegy érvét sem tudta megcáfolni, nem is igen törekedett erre, hanem folytatta bibliai meséit.

A zárzó Basky eltársat illette, akinek igazán értékes beszédét sajnáljuk, hogy teljes terjedelmében nincs módunkban közölni.

A vitaestély minden várakozást kielégítően végződött. Tanultak azok, akik jelen voltak.

SZABÓK SZTRÁJKJA.

A manhattani szervezett szabóknak óriási többsége hétfőn reggel sztrájkba lépett. Körülbelül 6000 ember hagyta abba a munkát és az a két-három ezer, akik még szervezve nincsenek, csatlakozni fognak a unióhoz és néhány nap múlva szintén beszüntetik a munkát.

Amint jelentik, néhány sztrájkoló visszatért a munkába, akik 50 százalékos bérjavítást kaptak.

Az "United Garment Workers" lokaljai még nem csatlakoztak a sztrájkolóhoz és a szabók kijelentették, hogy bár támogatásukra nincs is szükségük, mégis szívesen látnák, ha ők is sztrájkba lépnének.

A második osztály tagjait fölkerem, hogy az e hó 28-án, pénteken este 8 órakor tartandó RENDKÍVÜLI HAVILÉSEN a napirend fontosságára való tekintettel okvetlen megjelenni sziveskedjenek.
Titkár.

Egyről másról.

AKIK NEM TÖRTEK MEG. — A CÁR BIRODALMABÓL. — PAPOK KÖZÖTT. — AZ A SZEGÉNY ROCKEFELLER.

Több ízben megemlékeztünk a chesteri sztrájkról, melyben, ha nem is a legnagyobb de egyik legelkeseredettebb harcát vívta a munkás és a tőke. Ebben a sztrájkban a tőkének minden kipróbált eszközt igénybe vették, hogy a munkásokat a küzdelem feladására bírják vagy kényszerítsék. Az üzletemberek hajlandók voltak a sztrájkot előidéző bérlevonást fedezni, hogy a munkások visszamenjenek. Sztrájkőröket toboroztak, hogy a sztrájkolók helyét betöltsék. Katonai uralom alá helyezték a várost, pörbe fogták a sztrájkvezetőket, szóval a furaingtól az erőszakig végigpróbálták minden eszközt — de a sztrájkolók a kora tavasz óta kitartottak rendületlenül.

A társulatnak a sztrájk és a sztrájkot követő bojkott következtében néhány százezer dollár volt a vesztesége. Amellett, hogy háromszoros bért kellett fizetnie a sztrájkőröknek s rengeteg pénzbe került a katonai fedezet, egész vagyont tett ki vesztesége az összetört s felrobantott kocskibban s bevétele ugyszólván nem volt semmi majd fél év óta.

Azonban a társulat hatalmi kérdést csinált a sztrájkból s nem törődött azzal, ha chesteri vonalaira éveken át ráfizetett volna más vonaljai jövedelméből. Még most könnyű volt hatalmi kérdéssé tenni ezt a sztrájkot, mert az ősi unionok szervezkedésének mintájára szervezkedő vasutasok nem tanulták meg ezideig, hogy egynek a sérelme valamennyiét. A társulat kitartott, volt rá módja — azonban a chesteri sztrájkolót — ha a bojkott végett ért is és a sztrájk elvesztettnek tekinthető is, legyőző képtelen volt. A chesteri sztrájkolók kimondták, hogy míg követeléseiket ki nem küzdik, munkába nem állnak, hogy vagy mint győzők térnek vissza munkába, vagy egyáltalán vissza se térnek. S szavuknak álltak.

Hogy ily szilárdság mellett nem győztek, bár le sem győztek, nem rajtuk mult. Nagyon sokan vannak még a munkások soraiban, kik osztályérdekeiket nem ismerték fel s sztrájk-törő, sheriff, rendőr, vagy katona képében a kapitalista osztály eszközeivé válnak. Nagyon sokan vannak még azok is, kik bár felismerték a szervezkedés szükségességét, nem ismerik az osztályharcot, nem forrt ki bennük a szolidaritás érzete s hidegen nézik munkástársaik küzdelmét, nem értik meg, hogy egy résznek veresége vagy győzelme az egésznek veresége vagy győzelme.

A kapitalista lapok rendszeresen szították ellenük a közvéleményt. Majd képmutató jóakarattal tanácsoltak, majd fékezhetetlen dühvel fenyegettek s uszítottak, nem használt semmit.

A chesteri sztrájkolók megfogadták, hogy meg nem hajlanak s ha a sztrájkot nem is irhatják a munkásszolgálat történetének lapjaiban a győzelme sorába, feljegyezzük mint örök szép példáját az erélynek, a szilárdságnak, a férfias törhetetlenségnek.

Néhány hete, hogy végig zugott Tolstoj hatalmas tiltakozása az egész művelt világon a cári uralom ellen. A londoni "Times"-ban pedig most Kropotkin herceg közöl egy levelet, melyben nyilvánosságra hozza az orosz дума harmincegy tagjának aláírásával ellátott s a dumához 1908 május 15-én betherjesztett jelentést a katonai uralom kegyetlenségeiről.

A jelentés körvonalazza az 1905-iki lázongások okait s lefolyását a balti provinciákban s azután föl sorolja a katonai kegyetlenkedéseket, melyeket a tartományokban elkövettek 1905-től 1907-ig.

Ha a jelentés nem tartalmazna pontos neveket, helyet és időt; ha az adatok pontosságát nem bizonyítaná harmincegy képviselő aláírása, az orosz viszonyokat nem ismerők kétkelhetnének a jelentésben, oly irtózatosság az adatai.

A forradalom elnyomása után a kormányzók összeállították a „bűnösök listáját" s megindult a hajszá. Megtörtént több ízben, hogy ha a bűnösök listáján följegyzett egyént nem találták meg, szüleit vagy legközelebbi rokonait végezték ki a vérszomjas vadállatok, vagy pedig agyonkínálták őket, hogy a keresetnek holjétére vonatkozó vallomásokot csikarjanak ki belőlük.

De nem is volt szükség, hogy a fekete listán legyen valaki, a „törvényes" gyilkosságoknak számtalan példáját sorolja fel a jelentés, melyben az áldozat csak azért veszett bitófán,

hogy a katonai parancsnokok elrettentő példát adjanak a népek. Így Riga kerületében 1905 decemberében egy Beczin nevű parasztot fogtak el a katonák a mezőn munka közben s négy óra múlva, anélkül, hogy valami vád lett volna ellene vagy tárgyalást tartottak volna, a megye ház mellett felakasztották, a katonai parancsnok jelentése szerint azért, hogy intó példát szolgáljon a többieknek. A jelentés 475 ember nevét sorolja fel, kiket 1906 januárjától 1907 február 20-ig felakasztottak a lettek által lakott kerületben, ahol egyáltalán nem volt semmi zavargás s a 475 közül csak 187-et ítélte el a katonai bíróság, a többi minden vizsgálat vagy ítélet nélkül végezték ki.

A Wenden kerületben ugyanezen idő alatt 61 embert végezték ki minden ítélet nélkül, előbb azonban a leghihetlenebb kínzások alá vetették őket.

Orloff, Pegobruzof, Wendt és Salonina tábornokok 1170 parasztot végeztettek ki tárgyalás vagy vád nélkül, több, mint 300 hajlékot gyújtattak fel.

És — ha kisebb mértékben is — így ment ez Oroszország főbb részeiben is. Néhány ügyész vádat emelt egyes esetekben a katonai parancsnokok s a börtönfelügyelők ellen, azonban, ha a bíróság el is ítélte őket, a cártól kegyelmet kaptak.

Ilyenek voltak az eszközök, melyekkel a cár helyreállította a békét és rendet. Ezt a cárt tartották a béke apostolának s minden cárok közt a leghumánusabbnak. Az orosz nép megtanulta, hogy a cárnak ne atyuskát, hanem hőhért lásson s a sok ártatlanul kiomlott vér több harcost nevel a szabadságnak, mint a forradalmárok agitációja.

Sokszor megesik, hogy a pap vizet prédikál és bort iszik. Miért is ne tenné, ha van rá pénz? Késsé furscból dolgot követett el Hagen tiszteletes atya, ki az erkölcsöket a newarki és a bayonni hívek fejébe akarta bevinni, de nem volt megfelelő ruhája. Paptársait sokkal jobban ismerte, semmint felhívta volna figyelmüket Jézus tanításaira: „Aki elakarja venni alsó ruháját, engedje neki felső ruháját is." Tudta jól, hogy Krisztus szolgálja venni mindég készek, adni azonban sohasem hajlandók, tehát hiába kérne akár alsó akár felső ruhát. Neki azonban Newarkon és Bayonndon okvetlen prédikálni kellett. A tekstszt a tizparancsolatok egyike volt: „Ne lopj!" Már pedig pap ruhá nélkül hogy magyarázza ő meg a híveknek, hogy a lopás milyen kárhuzatos dolog. Tehát gondolván, hogy cél szentesíti az eszközt, egy másik pap ruhát emeltem s a lopott ruhában prédikált a lopás ellen. Lelkére kötötte a híveknek, hogy tartózkodjanak a szocialistáktól, kik a másét kívánják, a kapitalistákat, tehát már gondolatban tolvajok. Fölhívta figyelmükre arra a tényre, hogy nemcsak a pokol tüze vár a tolvajokra, hanem itt a földön az uristen szerepét betölti a bíró, a pokolét pedig a börtön. Tehát lopni semmikép sem tanácsos.

S ezzel, mint aki jól végezte dolgát, megtért New York városába — azonban nem rendes szállására, a I. M. C. A. szállodájába, hanem a bűnös lellekel tel Boweryra, úgy okosodva, hogy ha Krisztus sem azért jött a földre, hogy a jókat, hanem hogy a rosszakat mentse meg, az ő helye is inkább a bűnösök utcáiban van, ahol a pokol előcsarnokából visszacipelheti az üdvösség utjára a veszendő lelkeket.

Ebben a dicéretes munkában azonban megátolta a rendőrség, mely paptársai feljelentése alapján lopás miatt elfogta s most a Tombsban elmelekedhetik afölött, hogy ha az Ur a mezők liliomát ellátja ruhával, miért nem gondoskodott róla is, szegény szolgájáról vagy minek adta parancsba, hogy „Ne lopj!"

(Folytatás a második oldalon.)

Figyelem McKeesporti magyarok!

1908. aug. 30-án, d. u. 2 órakor a Mulberry St. és 2nd Ave. sarok, a Rosenberg-Hallban NÉPGYÜLÉST tartunk a következő napirenddel: 1. A munkásszövetség helyzete. 2. A betegségyelző szükségessége.

Előadó: Marosy István, Pittsburgból. Munkástársak! Jöjjetek el valamennyien e népgyűlésre és hallgassátok meg az igazságnak kendőzetlen szavát és álljatok azok táborába, akik önzetlenül dolgoznak, fáradsnak a munkásszövetség javára.
Az egybehívók.

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.
Kiadja
Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 8th Street, New York, N. Y.
Megjelen minden kedden és pénteken.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre \$3.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európába ..... 12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.
A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.
Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 8th Street, New York, N. Y.
Wm. SCHWARZ, National Secretary.
M. ELLER, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.
SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, Aug. 28, 1908

TARLÓZÁS.

A sörgyárosok is felsaptak isten katonáinak. Cincinatti sörfőzői hosszú beadványban tiltakoznak Georgia államnak egy bírósága előtt, ezen államnak a szeszese italok árusítását és élvezetét tilalmazó törvénye ellen. Azt állítják, hogy az államnak ezen törvénye beütközik az Egyesült Államok alkotmányába, mert korlátozza az embereket a vallás szabad gyakorlásában és lehetetlenné teszi sokak számára egy imádni az istent, amint azt lelkiismeretük diktálja. Hivatkoznak beadványukban arra, hogy több felekezet magában foglalja a borivást az úrvétel alkalmával.

Mindenestre felséges egy látványt nyújt a pocokai sörgyárosok csapata, amikor megjelenik a fórumon az isten és a vallás championjaként. Mert, hogy ők nem a profittért kívánják a „prohibition” törvények eltörlését, hanem csak az istenért és vallásért — hát az bizonyos. Valamint bizonyos az is, hogy az S. P. lapjai tisztá forradalmi szocialista lapok. — Aki nem hiszi, olvassa csak el a „Call” megjegyzését, amelyet a vallást-védő sörgyárosok híréhez fűz:

„Religion is a ticklish subject and we refrain from comment.” (A vallás nagyon kényes dolog lévén, tartózkodunk minden kommentártól.) Igaz, hogy az őszinte beszéd, de nem való természetudományilag művelt emberek felfogására.

Megnehezült az idők járása Gompers ur fellett. Évek hosszú során át elkövetett minden lehetőséget, hogy távol tartsa a politikát a unionoktól, míg végre az idén ő maga vitte a politikát a unionokba. Ugy látszik vesztére.

A Central Federated Unionnak mult vasárnap tartott gyűlésére — anélkül, hogy valaki is tudott volna a dolgról valamit — eljött maga Gompers is express vonaton Washingtonból.

Nem jött cél nélkül. Gazdáinak — a kapitalistáknak — érdekében futkos a munkások vezére, a tökések cselédje, Gompers.

Megjelenésén a gyűlésen, egy határozati javaslat elfogadását vitte keresztül, amely megbizta őt, Gompers-et, hogy pénzzel is támogassa a demokráta párt választási harcát.

A legtöbb munkászvezér — nem lévén jelen a gyűlésen — csak másnap értesült az elfogadott határozatról.

Let erre hü-hó a unionokban. A távol voltak — kik úgy látszik a többséget képezik — jövő vasárnapra egy új gyűlés egybehívását határozták el, amelyen a hozott határozatot megakarják semmisíteni s vissza akarják venni a pénzt, amelyet megszavaztak.

„Tudtuk volna csak, hogy Gompers is jelen lesz a gyűlésen, talált volna ő olyan ellentétet, hogy határozati javaslatát nem vitte volna keresztül.”

„Nagy hiba, hogy a unionok a politikába avatkoznak. Az a pénz, mit Gompers ur a választási harcra tőlünk elzsebel, jobb volna, ha a unionok kiépítésére fordítanánk.”

Igy beszélnek a unionok vezérei....
A rohadó intézmény felbomlásának végső tüneteit látjuk abban a harcban, amely a unionokban ma dúl.

A vezérek egy része a tökések osztály politikáinak árusítja — mint a vágóhídra szánt marhát — a union tagjait. De nem csak ezt teszik. Törekvésük az is, hogy a munkások ne csak szavazatokat, hanem pénzüket is támogassák a munkásoktól ellenségeik. S az elbitított munkások még erre is készek.

A vezérek egy másik része, görögösen ragaszkodik a zsíros „job”-hoz, amelyet neki a munkásszövetség mai formája biztosít s ellene van

minden oly törekvésnek, amely állását s annak előnyeit veszélyezteti.

És a vezérek között dúl a harc és a munkások azok, kik e harcot vívják személyekért, fakirokért, ellenségeikért.

Vajjon mikor ébred már öntudatra, osztálytudatra az A. F. of L.-ben szervezett tömeg? Mikor telik már meg haraggal, gyűlölettel a lelke, félrevezetői iránt s az oly munkásszervezet iránt, amely a kapitalisták eszközénél nem egyébb? Mikor telik már meg lelke gyűlölettel és undorral annyira, hogy — mint a gőz a kazánt — szétvesse azt az egész istenséget?

MAGYARORSZÁGI HÍREK.

A Kuria osztálytetele. A „Népszava” írja: Az öreg Kuria a napokban olyan ítéletet hozott egy szocialista ellen, amely a mai osztály-ítéletek mellett is ritkítja a pártját. Nem újság az, ha elítélnék egy szocialistát a Sárkányok, tudjuk, hogy ezzel van — céljuk. Az alsóbb fokon álló bírák haladni akarnak és ma a gyors haladásnak ez a legjobb módja. De mit akar a vén Kuria? A kuriai bírák már tovább nem haladhatnak, elértek azt a legfelsőbb fokot, ahova csak bíró eljuthat: ők függetlenebbek, mint a többi bírák, éppen annál súlyosabban esik rovásukra ez az ítélet, amelyet a napokban hoztak Jósák Kálmán elvtárs ellen.

Jósák Kálmán elvtárs körülbelül két esztendője egy zalamegyei kis faluban a földmunkáscsoport alakuló nyilvános gyűlésén beszédet mondott, amelyben magyarázta a földmunkásoknak a szervezkedés célját. Rámutatott arra, hogy csak magasabb napszám mellett boldogulhatnak. Izgatásnak minősítették ezt a beszédet: a jegyző, a földbírtokos. Így került az ügy a nagykamizai törvényszékhez, ahol Jósák Kálmán elvtársat a mult esztendőben fölmenneték azzal, hogy ebben a beszédben nincs igazság. Hasonlóképpen ítélt az ügyész felebezzése folytán a pécsi tábla. Tehát két bírói fórum is megállapította, hogy szervezkedésre való felhívást nem lehet osztálygyűlésre való izgatásnak minősíteni.

Innen felkerült az ügy a vén Kuriához. A vén Kuria ítélt meg, megsemmisítette a két alsóbb hatóság ítéletét; kimondta, hogy Jósák elvtárs beszéde a földbírtokos-osztály ellen való izgatás és ezért két hónapi államfogházra és 100 korona pénzbüntetésre ítélt.

Az asztalosmunkások harca. Az asztalosmunkások mozgalma egyre erősebb hullámokat ver. Scheinschneider Jakob asztalosmesternél abba hagyták a munkát, másrészt azonban 15 mester, akik 75-80 munkást foglalkoztatnak, minden harc nélkül aláírta a magasabb díjazásra vonatkozó föltételeket. Az asztalosmunkások a Baross-utca 45. alatti kerthelyiségen kitüntően látogatott gyűlést tartottak. A gyűlésen több ezer asztalosmunkás vett részt s általánosán föltűnt, hogy egyetlen rendőri sem volt a gyűlés színhelyén, amely körülmény természetesen nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a gyűlés nyugodt lefolyású volt.

Keringés a választójog körül. Ha valakinek a foga fáj, bárhogy szeretne is másra gondolni, mindig betegesége körül forog minden gondolata. Ilyeténképpen van most a kormány is. Minél jobban közeledik az idő, amedőn végre elő kell állnia az általános, titkos egyenlő választójogról szóló törvényjavaslattal, annál inkább gondot s megehető aggodalmat okoz az a híres koalíciós kormány. Közeledik az az idő, amikor már halasztást nem tűr a dolog s az ígéretet be kell váltani. Már pedig ez az ami a legnagyobb mértékben ijesztő reájuk nézve. Bizony jó volna ez alól kibujni. Miután ez már lehetetlen mert a hangulat igen puskaporos az országban s mert maga a király is követeli ennek megvalósítását, hát gondolkodni merészet a kormányon s próbálkoznak az általános választójogot agyonmondosítani, vagyis meghamisítva előtálatni. A kormányhoz közelálló lapok mostanában sürűn cikkeznek az általános választójogról s kezdik az országnak beadni már jólre, hogy milyennek is tervezik a kormányon ülők azt a reájuk nézve annyira félelmes reformot. Eszerint a választójogot többféle lépéssel osztályozták. Vagyis választójoga lesz, — ha egyébként kifogás alá nem esik — egy szavazattal annak a polgárnak, aki annyanyelvén írni, olvasni tud, két szavazata lesz annak, aki annyanyelvén kívül magyarul is ír, olvas s három szavazattal bir az, akinek diplomája van, vagy bizonyos vagyoni cenzust elért adófizető. Így akarnák nyakát tekerni az általános és egyenlő választójognak: plurális (több szavazat) választójog kell nekik, mert rettegnek attól, hogy a nép képviselői nagyobb számban bejussanak a törvényhozásba s még végét vessék a herék etetésének. De hiába minden erőlködés, mert az általános, titkos, egyenlő, közszegényinti választójogot nem engedik elsínozni s ezért a legmesszebbmenő harcra is készek a magyarországi elvtársak.

Csalogatják haza a kivándorlókat. A közös hadügyi kormány a tengerentúltra kivándorolt hadkötelesek számára bizonyos kedvezményeket léptetett életbe. Nevezetesen megengedte, hogy a még nem szolgált katonakötelek korábban kivándoroltak a sorozást és katonai szolgálatukat egészen a huszonegyedik életévü-

ig halaszthassák. Másrészt mindazon tartalékos katonákat, akik kenyérkereset céljából vándoroltak ki, fölmenni az évi fegyvergyakorlatok alól, ha minden év január hónapjában a konzulátus utján ezért folyamodnak.

Persze, a valóságban ezek a kedvezmények nem kedveznek senkinek. Mert a katonakötelezettségének teljesítése előtt kiandoroltak egyszerűen elveszték a hadserg számára és a később kivándoroltak engedelem nélkül sem jöttek vissza fegyvergyakorlatozni. E rendelkezéseknek nem is ilyenfajta kedvezmény nyujtása a célja, hanem az, hogy „a kivándorlók egy kis jóakat mellett a véderőtvénynevel való minden összeütközést kikerülhessenek” és hogyha egyébként szándékukban van vissza jönni, ne gátolja őket a katonai büntetésektől való félelem. A visszavándorlásban érdekelt vállalkozók, földbírtokosok és gyárosok, ime még ahhoz is elég hatalmasak, hogy katonai „kötelezettségek” nem teljesítését is elnézzék az ő érdekében. A profittól sarkalt, olesó munkaerő után vágyódó kapitalista kedvéért még a Dienstreglementon is rést ütnek.

Egyről-másról.

(Folytatás az első oldalról.)

Mióta egyre kíváncsiabban kutatják, hogy egyes kapitalistáknak mekkora a vagyonuk s évi jövedelmük, egyes tökések mindinkább panaszkodnak, hogy a közvélemény azért fordul ellenük, mert dusztagdagnak hiszik, holott sokkal szegényebb jövedelemmel bírnak, mint általában gondolják.

Az öreg J. D. Rockefeller is határozott hangon tiltakozott a gyanúsítás ellen s kijelentette, hogy évi jövedelme nem megy többre, „csak” husz millió dollárra. Hogy mennyire mondott igazat a vén rabló, némileg kiviláglik abból a pörből, melynek a napokban ért véget második felvonása.

A hivatalos adatok szerint az Indiana állami Standard Oil Co.-nak nyolc éven keresztül a következő haszna volt:

1899-ben \$4,195,750.54, 1900-ban 4,981,571.04 1901-ben \$5,379,948.55, 1902-ben \$7,515,906.60, 1903-ban 8,753,410.28, 1904-ben 7,792,039.24, 1905-ben 6,521,676.53, és 1906-ban 10,516,082.75 dollár.

Eszerint Indiana államban tíz millió fölül volt a Standard Oil Co. tiszta haszna 1906-ban. Azonban a társulatnak ez a kétségkívül része jóval kisebb a New Jerseyben székelő anyatársulatnál, tehát haszna is jóval kevesebb. S azonkívül a különböző államokban is működik Rockefeller körülbejött korporációival, sőt számtalan olajtársulat, — látszólag névben és vezetésben független — szintén a Standard Oil Co.-hoz tartozik s így az egész olaj-trust legalább is 200 millió dollár évi jövedelmet hajt Rockefellernek. Vannak azonban, kik évi jövedelmét 300 millió dollárra teszik. Vagyis közel hétszáz ezer átlag-munkás jövedelmét multa fölül ennek az egy embernek évi bevétele.

MUNKANÉLKÜLI NÖK.

A New York állambeli nők ligája, amely tavasszal alakult meg azion célból, hogy munkanélküli nőket segélyezzen és számukra munkát közvetítsen, jelenti, hogy a munkáltatók, igéretük szerint, szeptember 15-ig 1600-al emelik alkalmazottaik számát. A legnagyobb departement store értesítette a ligát, hogy 750 női munkást vesz meg felmunkába.

A statisztikai kimutatás szerint New York államban 700,000 női munkás van, akiknek tíz százaléka képtelen munkát találni.

A liga „jóléti bizottsága”-nak jelentése szerint legalább 75,000-et még a tél beállta előtt kell segélyezni, oly nagy az inségük.

Mrs. de Rivera, a liga elnöknője, egy esomó levelet tett közzé, amelyeket munkanélküli nőktől kapott. A levelek közül a legmeghagyóbbak egyikét a polgári háboru egy veteránjának felesége írta, aki nem kapott penziót. „42 éves amerikai nő vagyok, férjem ezélt három évvel halt meg. Halálakor pénz nélkül és rokonok nélkül álltam. Felkerestem és ápoltam a betegemet: enyhítettem a haladókét fájdalmát. Szívem és erszényem mindig nyitva volt a szűkölködők és ruhátlanok számára és életem legtöbb óráiban nincs senkim, aki bátorítana, vagy gyámoltana.”

Leírja levelében, hogy minden munkást-kereső hirdetésre válaszolt és inaszkadtig járt munka után — de munkát kapni nem tudott. Mrs. de Rivera számítása szerint New York államban 75,000 nő van munka nélkül, akiket a statisztikusok rendszeren számításon kívül hagyának.

A nők ligájának egy bizottsága a napokban fogja megállapítani terveit, miként segítse munkához juttatni a munkanélküli nőket, oly személyekkel való érintkezés utján, akik munkára alkalmazhatják őket.

Az I. osztály tagjait fölkérem, hogy az e hó 29-én, szombaton este tartandó RENDKÍVÜLI HAVIÜLÉSEN a napirend fontosságára való tekintettel okvetlen megjussni sziveskedjenek. Titkár.

Külföldi szemle.

Mi baja lehet a rabbinak? Az orosz- lengyel országi Petrikauban élő zsidó rabbi bátran meglehetne választani a legnagyobb konkurrencia mellett is a papi butaságok királyává. Ez az ur nyomtatott parancsot osztogatott szét a hivi között, melyben a következő csodabogarát olvashatták a jámbor zsidók:

— Tudatom, hogy oly szobában, ahol meztelen karu nők vannak, nem szabad imádkozni, mert azok a nők, akiknek meztelen a karjuk, halálos vétkek követnek el.

A bigottabb zsidóknak tetszik a parancs. A haladó zsidók azt hiszik, hogy a rabbi megbolondult és a lemondást követelik. A zsidóságszónokok, akik felső végtagjaik meztelenségét nem tartják halálos bűnnek, tiltakozni akartak a fölhívás ellen, de akkora a rabbi hatalma, hogy nem akadt nyomda, amely a tiltakozást ki merete volna nyomtatni. A két pártra szakadt zsidóság pedig háborút kezdett egymással.

Annyi bizonyos, hogy a rabbi urat, ha csakugyan nem bolond, a meztelen karok szörnyen kizohozhatják a rendes kerékvágból és nem tud imádkozni, ha meztelen kart lát. De hát ez az ő baja és miért akarja érezetelni a hivel?

Sztrájk Konstantinápolyban. Az alkotmány-nyal egyetemben bevonulnak a modern munkástörekvések Törökországba. Konstantinápolyba, mint onnan jelentik, körülbelül ötezer kikötőmunkás és a közúti vasutak alkalmazottainak egy része sztrájkba léptek. Ugy hírlik, hogy az összes vasúti alkalmazottak követni fogják sztrájkoló társaik példáját. A különböző gyárakban is erős mozgolódás észlelhető. A kikötőmunkások magasabb napszámot követelnek s el vannak keseredve a munkaközvetítők ellen, akik az ő bőrükön gazdagodnak. A hajóskapitányok jogosnak tartják a kikötőmunkások bérhárcát, mert a szervezeten kikötőmunkások napi keresete igazán siralmas. A hajósvállalatok vezetői tanácskozást tartotak a sztrájk dolgában.

Az alkotmány kiépítése. Konstantinápolyból jelentik, hogy Hadsí Akit basa volt belügy- minisztert a Mekka-vasut pénzügyigazgatójává és ideiglenesen a hadfőszereleési intézetek főparancsnokává nevezték ki. A lapok hibáztatják a pénzügyminiszterium hivatalnokainak magatartását, amelyet az újraszervezéssel szemben tanusítanak. Két hivatalnokot már le is tartóztattak Resid Akif basa, az új belügy- miniszter állásáról lemondott. Lemondását megrongált egészségével indokolja és utódjául Izmail Kemal bejt ajánlja, aki általános közbecsülésnek örvend. Refid bej, az új rend- örbiniszter szintén ragaszkodik lemondásához, mert képviselőként akar hazajárni dolgozni. A „sabah” szerint Zami basa hadosztály- parancsnokot nevezték ki rendörbiniszterre. Török lapok szerint a szerdai minisztertanács a miniszteriumok újraszervezésével, valamint az elbocsátott és a többi hivatalnokok sorsával foglalkozott. A „Gazetta” szerint az ifju-török bizottság négy tagja résztvett a minisztertanácsban. Hivatalos közlényen azt mondja, hogy a minisztertanács a kabinet programját teljesen megvitatta és azt legközelebb nyilvánosságra hozták.

„Tanin” szerint Rizat basa volt hadügy- miniszter 100,000 font értékű ingatlan vagyont az államnak ajándékozta.

A lapok azt tanácsolják, hogy a parlamentet egyik császári palotában helyezték el.

A bolgár politikai körök az új politikai éráról még mindig nem nyertek tájékozást s feszült várakozással néznek a további fejlemények elé. A kormánypart orgánuma a „Preporac” még egyáltalában nem foglalt állást az új helyzettel szemben. A hivatalos „Vrema” magatartása is ingadozó. A macedon sajtó kezdi hangoztatni, hogy Bulgáriára nézve célszerűbb, ha aspirációját egyelőre háttérbe szorítja s az új törökökhöz csatlakozik. A macedoniai belső szervek vezetői egyetértést óhajtanak létesíteni az új törökökkel, amire egyelőre nincs kilátás.

A többi nagyhatalmak is megnyugszanak egyelőre a dolgok állapotában. Erre vall az angol királynak Ischben tett látogatása alkalmával kiadott hivatalos jelentés és az azt kommentáló külföldi vélemények. Aehrental báró közös- külügyminiszter ugyanis Hardinge angol államtitkárral Törökország dolgait vitatta meg, amelyen megállapították, hogy a török viszonyokban beállott változással szemben mindkét kormány rokonszenves, várakozó álláspontot foglal el.

A német kormány sajtója is megelégedését fejezi ki a fölött, hogy a Törökországban legutóbb történtek tekintetében teljesen egybehangzóak a felfogások, amelyek szerint a leg- helyesebb, ha az új helyzettel szemben teljesen semleges politikát követve, rokonszenvenvel kísérik a törököknek azt a törekvésüket, hogy viszonyaikat saját szükségleteiknek megfelelően rendezzék.

Botrány a belga kamarában. A kamara legutóbbi ülésén botrányos jelenetek játszódtak le. Delbeck munkügyi miniszter Demblon elvtársnak azt kiáltotta:

— Ön a rákfeneje a kamarának!
Demblon elvtárs erre nem maradt adós s a miniszter csalónak és gazembernek nevezte.

A pártatlan elnök, ki a miniszter sérteteit szó nélkül hagyta, elvtársunkat rendreutastotta. Egy második rendreutastásban akkor részesült, amikor a miniszternek odakiáltotta:
— Ön sértethet engem, ahogyan tetszik. Egy miniszter, aki talpát nyalja a királynak, aki egész Európa előtt az ország szégyenfoltja, nem sérthet meg engem.

Demblon a rendreutastásra nem hallgatott el, hanem a kamara itéletére appellált, amely azonban a szocialisták kivételével, helyeselte a rendreutastást. Demblon erre odakiáltotta a jobboldalnak:

— Maguk rabszolgakereskedők, csavargók, képmutató gazemberek és tolvajok!

MAGYARORSZÁGI LEVÉL.

— Közli Rajó. —

Szomorú, fájdalmas kacagás szorítja az ember torkát, ha látja, hogy ebben a szerencsétlen országban miként egyesül minden, minden, hogy utját állja a fejlődésnek, hogy briganti módra megrabolja a haladni akarókat — a becsülettel előre törekvő munkásságot. Mintha minden apró tényezője összeeszködött volna, hogy ennek az országnak népet, a dolgozó milliókat, bilincsbe verje vagy kikergesse. Szinte kétségbeejtő: mennyi küzelemből, mennyi harcból áll a magyarországi munkás élete, a mindennapi létét. A politikai becselenéseket nem is számítva, hányszor kellett véres küzdelmeket vívnia a munkásságnak a gazdasági harc terén azonban nem utjab jogokért, hanem a régiék tisztelhetben tartásáért. Bizonyos, hogy egyetlen európai államban sincs a munkásság a töké autópompáinak annyira kiszolgáltatva, mint nálunk. Csak legutóbb ir- tunk arról, hogy miként tört le a kapitalizmus az államhatalom segítségével a gázgyári munkások harcát. Azóta újból és újból alkalmunk nyílik meggyőződni a kapitalizmus feneketlen romlottságáról, a töké urainak minden profi- vágnál aljasabb lelkesmeretlenségéről. Ezek az emberek, akik minden fejlődésnek esküdtek ellenségei, — kihaszánva végtelenség a kon- junktura kedvezőtlen voltát — jelenleg a szak- szervezetre fenik a fogukat.

Szintük azok a szervezetek, melyek garan- ciát nyújtanak a kollektív szerződészek betar- tására, azok megakadályozzák a munkásság vég nélküli kiszakmányolását s így el kell pusztítani őket. Ha a föld szerőrl nem is, de Magyarországon területéről okvetlen. És vetik egy- re a hurkot a munkásság nyaka köré, hogy megfojtsanak, lehetetlenné tegyenek minden jogkiterjesztésre célzó akciót. Láttuk: a hentesmesterek nyílt szemérmelen provokációjá a szakszervezet ellen még el sem ült egészen. Már jött a fuvarosok és lakatos mesterek új határozata: a bárcarendszer. A kutyaszövség terrorizmusa bevált — a munkaódnék nem mer- ték a kollektív szerződést megújítani. És jöt- tek egyre a többiek is. Jelenleg például az asz- talosmesterek szerződészegése van napiren- den. Hetekig tárgyaltak maguk között a munka- ódnók, míg végre kirukkoltak a bárcával. A szerződészegést még megértjük valahogy. Már megszoktuk, hiszen Magyarországon va- gyunk, ahol a kormány minden jogtiprást meg- tőr, ha az elég jó a munkásság letérésére — de felháborító az a becselenség, mely a bárcá sorai közül kéri. Elképzelve attól, hogy a 9 órai munkaidőt, a szervezeti munkaközvetítést és a bizalmiférfi rendszert egyszerűen eltörli a munkaódnók jogot ad munkását bármely órá- ban elbocsátani minden kártérítés nélkül, ha az az ő — a munkaódnó — véleménye alapján amerikázik, engedetlenkedik, izgat, sztrájkol, vagy bojkottál. Ez az új bárcája a Thé Endre féle társaságnak. Vajjon melyik munkaódnó nem fogja ezt megállapítani, ha valamelyik munkását ki akarja tenni az utcára?

Olvassa el mindenki ezt a bárcát és mondja meg, van-e még ország a földön, ahol szemér- metlenebbül garázdálkodhatik a töké.

És az asztalosok eme provokációjával pár- huzamosan vajudik a kávéháztulajdonosok me- rényletterve a kollektív szerződést híven be- tartó kávéházi alkalmazottak ellen. Ez a jeles társaság „sárga szakegyletet” alakított egy- néhány sikkasztó fegyháztóltelekkel és most egyenkint provokáltatja alkalmazottait eme szakegyletbe belépni és ezen szedelgőkkel együtt dolgozni.

A munkások nyílt kijelentése, hogy ragasz- kodnak a kollektív szerződéshez és követelik annak betartását a munkáltatóktól is — falra hányt borsó volt. A munkások emberfölötti tü- relme még jobban fellázította a kávéosokát és most már minden áron harcot akarnak. Csak azért is. Hadd legyen alkalm a kormánynak még egy virágzó szervezett letiporni.

Ime, ez a mi küzdelmünk; így megy ez nap- ról-napra, esetről-esetre. A közvélemény, a tu- nya polgárság, mely a korrupt sajtó befolyása alatt áll, nem törődik vele, sőt ellenszenvvel kíséri a munkásság legtöbb mozgalmát. És így válik Magyarországon az egyesülés — a munka szabadsága ebek martalékává. Ha azután jön alkalom, amikor valaki odaáll a világ népe elé (mint legutóbb Buchinger elvtárs Schaff- hausenben) és elmondja, hogy Európa közép- en van egy ország, ahol a huszadiék század- ban a munkásság még a jobbagyságnál is rossz- szabb helyzetben van — ahol a töké, a hatalom

TÁRCA.

AZ ÚJ ÉLET.

— Irta: Farkas Antal. —

nyit — arcátlanul nyílt támogatása mellett kénykedve szerint aljasítja páriává a munkásságot, akkor — akkor: a korrupció csahosai, a pénzészák kitarítottjai teli szájjal üvöltik: fegyházba a hazaárulóval. És üvölt, tombol a reakció, valahányszor sikerül egy-egy ilyen Justitzinord. Mintha csak éreznék, hogy nem sokáig élnek már, hogy ébred, eszmél a nép — az öntudat, mely őket el fogja sópörni. Hát csak garázdálkodjanak.

Szakasztott mása ennek az ipari bandának az a politikai banda, mely jelenleg Magyarországot kormányozza. Az embernek szinte megakad a szó a torkán, ha a kormány újabb és újabb törvényeit olvassa. Hiszen ezek az emberek "moral insanity"-ben szenvednek. Lehetetlen, hogy észú emberek, kikre egy ország sorsa van bízva, ennyi rosszakaratot tanusítsanak az ország igazi fenntartóival — a munkássággal szemben.

Fejük felett ott lebeg a "Mene tekel uphar-sin" vészthozó jele és ók a mea culpa helyett büneiket egyre gyarapítják; egyre gyártják a bilincseket, melyekkel guzba köthetik a gazdasági harcaiban amúgy is igénybe vett munkásságot.

Legújabb törvénytervezetük, az új ipartörvény (melyre még annak idején bővebben fogunk visszatérni) reakciós voltában még a de-res-törvényeit is megszűnyenti. Valóságilag arcul csapása minden modern gondolkodásnak, minden humanizmusnak. Viszálítja az elmúlt század céhrendszert, sokkal több rendelkezéssel és jogesorbítással a munkásság ellen, mint az annak idején valójában létezett. Szemérmelenl veti oda a dolgozó munkásságot a tökélenyű urainak. Mintha nem volna elég, hogy minden alkalommal közegeivel a töké oldalára áll és úgy támadja a munkásságot. Kilószámra gyártja törvényeit, hogy előre bilincsekbe verje minden akaratképességétől megfoszthassa és szétkergesse a munkásságot, hogy így rontsa le a hatását mindama jónak, melyet egy általános választói jog hozhat a népeknek.

Es ennyi rosszakarattal, ennyi üldözéssel szemben egyedül áll a munkásság — saját erejére hagyva. Senki sem tiltakozik az ellen, hogy Magyarországot így kergetik vissza az ókorba és ilyen törvényekkel állítják a világ kultúrája elé.

Sebaj. A munkásság tudja, hogy nagy harcaikat mindig egyedül kell megvívnia. Gyárthatnak törvényeket, melyek Magyarországot a külföld szemében évtizedekre vetk vissza, de a világ fejlődését, mint Heine mondta: "halt weder Och, noch Esel auf."

PIROS CSIZMA.

Rosen Sándor, a S. P. egyik kimagasló alakja elfogatta és elzáratta Gollerstrepperné elvtársnőt, mert a szocialista pártnak egy gyűlésén, a melyen Rosen elnököt, a S. L. P. irodalmát árusította. Hétfőn este volt ez ügyben a tárgyalás és a bíróság — nagyon természetesen — elvtársnőnköt felmentette és figyelmeztette arra, hogy joga van vadlője ellen az eljárást megindítani hamis indokok alapján történt elzárás miatt.

"Abszurdum" — jelenté ki a bíró — azt állítani, hogy valakinek nincs jogában irodalmi terméket az utcán árusítani, feltéve, hogy ez állt a gyűlés rendje nem zavartatik. Sohasem árusított ön füzeteiket gyűléseiken? — kérde a bíró a gyűlés panaszkodó elnökétől. Rosen kijelentette, hogy nem.

Elvtársnőnk pedig, aki a szocialista nők körének egyik lelkes tagja, változatlan buzgalommal fogja tovább is terjesztetni a szocialista munkáspárt forradalmi irodalmát úgy a S. P., mint más pártok gyűlésein.

VERSENYRE FEL!

A szocializmus nagy igazságaitól áthatva, hogy eszménket a magyar munkásság minél szélesebb rétegeiben terjesztsük és hogy eszménket hirdető lapunkat, a "Népakaratót" hathatósabban támogassuk, mi, a St. Louisi Marx Károly Szocialista Szervezet női osztálya 1 gyönyörű, himzett, vörös selyem zászlót készítettünk, melyet Szövetésünk azon osztályának ajánlunk fel, amely osztály a legtöbb új felvével előzetet szerzi a Népakarató részére.

Nemes versenyre hívjuk fel elvtársnőinket és elvtársainkat, versenyre, amelyben a győztes csak egy lesz: a Szocializmus. Felhívjuk az Ára. Magy. Szoc. Munk. Szöv. összes osztályait, hogy vegyék ki méltó részüket a versenyből s iparkodjanak megszerezni a forradalora vörös lobogóját, mert minél derekasabban veszik ki a munkát a versenyből, annál több hivat szereznek a lobogó alá, annál több harcot állítanak csatasorba küzdeni azon eszmékért, amelyek a zászlóra vannak felírva.

Hisszük, hogy Szövetésünk minden osztálya lelkesedéssel veszi ki részét a küzdelemből, amelynek eredménye mindnyájunk győzelmé lesz.

Fel a versenyre a zászlóért, a Népakaratót, a Szocializmusért!

ELVTARSAK!

Terjesszék a Népakaratót!

Reményekkel, vágyakkal telve lépte át az új élet küszöbét. Ez a kis szoba amelynek négy faláról csupa ismeretlen kép bámult rá, amelynek minden butoradarabja idegen, rideg előtte, az a hely volna, ahol jövőendő boldogságának az alapját akarja lerakni. De milyen sötét! Félrehuzta a függönyt, hogy világosság melegség áradjon be ebbe a ridegségbe. Nem ért semmit, mert az ablaka előtt magas, szürke fal nyult föl, mely elzárt föle mindent, amire vágyakozott: barátságos színt, mosolygó életet.

A kis szekrényen talált gyufával lángra lobantotta az álmos gyertyát. Hosszu, komor árnyakkal népedett be a szoba négy fala. A folyosón még hangzott a bérkocsis csizmakopogása, amint az utazó ládáját letette a szobaajtó mögé és távozott. Még a kocsirobogás is behallatszott hozzá. Milyen jó volna visszaröpülni azon a kocsin az állomáshoz, vonatra ülni és visszatérni az ismerős pokolba, ahol annyit sírt, szenvedett, de ahol mégis jobb volt, mint itt.

De aztán megnyugtatta az a tudat, hogy ez így szokott lenni. Az első benyomásokat majd elnyelik a későbbiek. Megszokik az ember mindent. Ez a szoba is olyan lesz, mint az otthoni volt, csak hát egy kicsit furcsa most.

De milyen furcsa! Még a könyve is kicsordult, olyan furcsa.

Pedig nem gyerek-ember már. A kényeret maga keresi. A szívét megkérdészhette volna az élet, ha tudta volna, hiszen sokat küzdött, szenvedett, míg elnyerte azt, hogy eljöhessen ide, az isten háta mögé segédjegyzőnek. Otthon temérdek baja volt a családjával. Külön-külön megutált, meggyűlölt mindenkit. Ez rosszlelkű, és irigya, ez fősvény. Mennyire, visszaérték a jószágával! Ő éjjel-nappal körmölgött, hogy a háztartás gondjait megossza velük. A fiuk lumpoltak a fiuk léháskodtak és szegény, beteg édesanyjuk pedig sírt, imádkozott, imádkozott, sírt és az otthon oly gyűlöletes lett előtte, hogy elmenekült messzire.

Uj életet kezd. Örökre megfélekedik a családjáról. Csak az édes anyját, azt az áldott lelkű teremtést sajnálta. Elhozta volna magával. De az anyja úgy szereti ezeket a haszontalan, gonosz gyermekeket is, hogy nem tudott tőlük megválni, ha még úgy fáj is a szíve a távozó után.

Azt határozta magában, hogy édes anyját mégis kiszabadítja a civakodások, nélkülözések és lelki torturák poklából. Majd itt megerősödik egy kicsikét. A jegyző megismeri, hogy szorgalmas, becsületes ember, nagyobb fizetést ad, segíti az előmenetelben. Majd csak jó lesz minden, nem szabad kétségbeesni.

Behuzta a ládáját a folyosóról. Kinyitotta és pakolni kezdett. Egy csoport kép akadt a kezébe. A család képe. Ott van a papa, a mama és, valamennyi gyerek békés együttlében. Boldogság van az arcukon. "A szemük mosolyog. Oh, akkor még boldogok voltak. A papa nem kártyázott, nem nyult a pénztárba bele és nem durranított föle magát.

Utálattal, dühvel vágta a képet az asztalra. Ki tette ezt ide? Azok a gazemberek, azok a lump fickók, azok a léha dámadék. Főlkapta, hogy széttépi. Eszébe jutott, hogy talán az édes anyja csempészte ide, az az áldott lelkű öreg asszony, hogy ezzel a képpel is magához láncolja a messzement fiu szeretetét.

Megsókolta a képet és visszatette az asztalra. Ugy, hogy minden pillanatban lássa. Nem nézte rajta csak az édes anyját, azt a nagyon jó asszonyt.

Pakolás közben minden tárgyat visszaemlékezett valamire. Ezt a kabátot Pista is viselte, a gonosz csont. Most csapták ki az iskolából. Titkos cigarettázás közben lyukak égették rajta. Ezt a foltot Róza varta. Tavaly megszökött egy színésszel és rongyosan, beteg került vissza a családjához. Milyen szép szelid arca van és milyen romlott mégis. Azt mondta, hogy szerelmes volt, nem tehetett másként. Nem jobb let volna, ha kicsi korában elpusztul?

Ez a szivartárca a Kálmáné volt, a bátyjé. Valamikor hivatalnok volt, később bérkocsiskodott Pesten. Egyszer hazaszüppolták, mert csavargott. Most is otthon részegeskedik.

Ebbe a zsebkezdőbe Jolán hímizte a nevét. Munkadíjban az ő keresményéből kilopott őt forintot, hogy Sopronba szökhessen egy katonatiszthez, aki adott neki egy másik öt forintos és a legközelebbi vonattal hazaküldte a családjához. Ez a hajfűrt az Irénke hajából való. Akkor halt meg mikor mennyasszonya volt egy becsületes kalaposlegénynek. Főlkasztotta magát, mert mást szeretett, aki nem lehetett az övé. Tiszta, fehérlelkű lány volt, de bolondul szeretete a főispán titkárját.

Az ingeket az édesanyja rakta ilyen szép sorjába. Szinte félt hozzányúlni, hogy keze oda-teszed, ahol az édesanyja keze járt, amelynek közeléből elmenekült.

Készen sem volt a rakogatással, mikor a jegyző ur átírt érte, hogy jöjjön be az irodába, valami postamunka érkezett.

Bement. Deres fejű, mogorva bácsi volt a jegyző ur. Már találkoztak egyszer, mielőtt a kvartélyába hozta a kocsit. Diktált neki. A

segédjegyző irt, irt, de a gondolata otthon járt. Mit csinál most a családja? Elrontotta, amit irt. A jegyző ur szokása szerint egyet káromkodott, aztán elment vacsorázni, meghagyván a segédjegyzőnek, hogyha rendbe lesz a dologgal, jöjjön át hozzá vacsorázni. Az asszony annyit főzött, hogy jut neki is.

Kinos vacsora volt ez. Egy-két szót alig váltottak egymással. Az asszony kényes, falusi uriaszony volt, aki modorában mindig a Bernicknyé grófnőt akarta utánozni és játszotta az idegent. Ha a kanál hozzáért a tányérhoz, fölzsizsent, összerázkódott:

— Jaj, az idegim!

A jegyző ur nagyokat ivott és csak ennyit mondott, mikor poharát a segédjegyző uréhoz ütötte:

— Szusz no!

Fáradtan kelt föl a vacsorától a segédjegyző ur. Örült, hogy kimenekülhetett a szabadba. A jegyzőné megparancsolta az urának, hogy többé ne hívja vacsorára, mert ő elájul, ha látja azt a fanyar képet. A jegyző ur álmosan bólogott rá, hogy jól van, nem hívja.

Visszament a szobájába és folytatta a rakogatást. Közbe-közbe az asztalra nézett, a képre. Ugyan van-e nekik mit enni? Vacsoráztak-e? Gondolnak-e rá azok a rosszak, azok a léhák? Ledobta magát a diványra és sírt...

Mikor felugrott, nekiesett a szekrénynek és mindent, de mindent átnyalálva belegyűrt a ládájába, csak a képet tette a kabátja zsebébe. Nehéz volt a láda, de nem érezte, hogy nehéz. A vállára kapta, úgy sietett ki vele az állomáshoz. Szerencse, még volt annyi pénze, hogy jegyet tudot belőle váltani hazáig.

Micsoda öröm lesz holnap abban az elátkozott házában, ha megérkezik. Hogy örülnek majd a lumpok, a léhák és a beteg, jószágos asszony. Eszébe sem jutott, hogy a jegyző urnak elefelejtett köszönni.

Majd levélben tudatja vele, hogy miért ugrott meg.

A jegyzőné tekintetes asszony is olvasta a levelet:

Lásd, megmondtam, hogy nem tetszik nekem a pófája. Valami kalandor volt.

Igazad van, csak most tudtam meg, hogy milyen családból való. Az apja sikasztó volt, aztán öngyilkos lett.

A jegyzőné föltek, a diványhoz ment és elajult. A jegyző ur az üveget kereste. Nem az ecetes, otkolonyos üveget, hanem a borosat.

A TULAJDON FEJLŐDÉSE

KÉRDÉSÉHEZ.

Irta: dr. Zerkovitz Zsigmond.

Azt a tételt, hogy a termelési eszközök az egyéni uralom köréből kivonassanak és közös tulajdonná tetsenek, a legellentetesebb megvalósítási módok kísérik, Godwin-nál, tehát Marx Kapitaljának megjelenése előtt azzal a nézettel találkozunk, hogy a tulajdon egyáltalán csak úgy használ az összességnek, ha egyenlősítették. Az egyenlősítés pedig idejeldandó meg, hogy a francia forradalom üdvözítően hasonlatos, az egyenlősítésről szóló törvényjavaslatát a nép elé kell terjesztetni elfogadás végett. Proudhonnál a tulajdon a gyengébb kizsákmányolásának eredménye az erősebb részéről, tehát jogtalanság, lopás. A helyes ut csak forradalom, az eszmék forradalma után valósítható meg. Az igazságosság uralma végett fog vetni a mai igazságtalan tulajdoneloszlásnak és megváltást egy általános népközpontú eszközökre. Stirner szerint (Der Einzige und sein Eigentum) a tulajdon valójában nem létezik a tulajdon csak fikció, a mai jog visszatérítése. Mindenki elveheti azt, amire szüksége van. Az igazságtalan tulajdoneloszlás pedig csak a polgárháború után tűnhet ki. Josef Popper (Lynkeus) 1903-ban megjelent könyvében "Das Recht zu leben und die Pflicht zu sterben", továbbá "Fundament eines neuen Staatsrechtes (1905)" című munkájában úgy képzeli a szociális kérdés megoldását, hogy minden embernek a megélhetés minimumát természetesen kell kiadni. Az erre szolgáló költségek megszerzése pedig, a katonai szolgálat mintájára, élelmészeti kényszerszolgálat után eszközölendő. A magántulajdon új körülmények között megtagadható. A társadalom fejlődése szerencsére nem igen ütközik meg, akár mit irnak az emberek, hanem megy a maga útján. A törvényeket, melyek e utnak az irányát megjelölik, még mindig nem ismerjük teljesen. Az exact tudományok törvényeitől különböznek, mert míg az utóbbiaknál a tényezők létezése bizonyos, méretük megállapítható, addig a társadalom fejlődésének törvényeinél a tényezők létezése és ható erejük intenzitása kétséges, úgy hogy még mindig ex post állapíthatjuk meg, helyes praemisziakból indultunk-e ki.

Hogy a termelési eszközök nem hagyhatók meg az egyéni tulajdonban, hanem a társadalom közös használatába adandók, ez már nemcsak óhaj, hanem egy lassu folyamattal részben máris megvalósulva szemlélhetjük. A szerzett jogok sérelme nélkül már ma is bizonyos tekintetben a szocializmus világában élünk. Az industrializmus felé való haladás korszakában tényleg nem a fegyverek ereje, hanem a békés gazdasági haladás jutott vezető szerepre. Ott, ahol — miként például Németországban — az állam erős szervezettel bír, ott a maga hatalmának növelésére az állam sajátítja ki és

monopolizálja a termelési eszközöket. Itt az állam legujabbban a kőszénbányákra terjeszkedik ki. Kezdi összevásárolni a bányákat s így nemcsak az állam fogja diktálni a kőszén árát. Tarifaedvezményeket ingyen segítségével a termelés irányát fogja megszabni. S mennél több és nagyobb vállalat jut az állam kezébe, annál több lesz az államhivatalnok, akik az állami kapitalizmus koncentráció idején új hatalmi tényezőket képviselnek az államban. A hivatalnokok szindikátusai, szervezetei a társadalom erejét képviselik az állammal szemben.

A magántulajdon fejlődésének általános irányát ismerhetjük fel, ha a gazdasági vállalatok társasági formáját, par excellence, a részvénytársasági forma fejlődését vizsgáljuk.

A klasszikus közgazdaság tudománya a gazdasági vállalkozás egyéni formáját, idevéve még a közkereseti és betéti társaságot is, föléje emeli a részvénytársaságnak. Az előbbi kedvezőbb, mert ez az egoisztikus tendencia jobban kifejezésre jut benne, az üzemműköltések kisebbek, a fenntartására nem szükséges költséges hivatali apparátus, a kedvező konjunkturák könnyebben és gyorsabban felhasználhatók, mint a nehézkes részvénytársaságnál. S mégis azt látjuk, hogy az utolsó félszázadban a részvénytársasági forma erősen elterjedt nemcsak az új vállalatok létesítése révén, hanem azáltal, hogy a régebbi egyéni cégek átalakulnak részvénytársaságokká fejlődésük bizonyos pontjában. A részvénytársaság való átalakulás folytán mélyebb gazdasági átalakulás áll be, mintsem első pillanatra látszik. Nemcsak a tulajdonos személyében történik változás, hanem a tulajdon formájában. A részvény ugyanis a kollektív tulajdon hírnöke.

Jogi tankönyvek amelyek a tulajdon fogalmával foglalkoznak, nem igen tárgyalják azt a nagy eltérést, ami az egyéni vállalat tulajdonjoga és a részvény tulajdonjoga között létezik. Az egyéni vállalatnál, a kisbirtokos parasztnál, akiskereskedőnél, a kisiparosnál megtaláljuk azt a ragaszkodást ahhoz a rögöz, amellyel gazdálkodik, a részvény tulajdonosa semmiféle összekötöttesben sincs ahhoz a helyhez, amelyen a vállalat létezik.

A részvényes, aki szekrényében több vállalatnak részvényeit tartja, csak az osztlék ár-hullámzásai érdeklik, amihez neki a vállalatot nem kell ismernie, csak a börze jegyzéseit. A részvényes aki a tulajdonjogot gyakorolja több vállalat részvényein, birtokosa egy ország, avagy az egész világ egy részének, osztlatlan hányadokban, anélkül, hogy látna volna akár gyárainak távol meredő kéményeit, akár lett volna bányáinak nyirkos levegőjében, a mely ezer meg ezer munkás egészségét őrli meg nap-nap után. A részvényes elveszti érdeklődését a föld és népe iránt s az internationalizmus vádja inkább talál a részvényesre, a kinél igazán nem jut eszébe, hogy egy hazai vállalat részvényeit előnyben részesítse az angol, francia, délamerikai vagy fokföldi vállalat részvényeit felett. Ő csak a börze irányítva tekintetét és az osztlékot tekinti s ha látja, hogy alacsony áron vehet részvényt, a vállalat egy részének tulajdosává lesz, ellenkező esetben eladja a részvényét és megszűnik vállalat-tulajdonos lenni. A részvény tulajdonosa szimbolikus a birtoktól távolos tulajdon. A részvénytársaság gazdasági szerepe ilyenképpen kétoldos. Egyrészt a tőkék jól jövedelmező és könnyen tulajdonosok éhhez szolgál, másrészt a termelésnek igen alkalmas formája.

A kapitalista pénzt szívesen helyezi a részvényekben, mert nemcsak tőkekamatot, hanem egy pluszt is kap. Ez utóbbi ellenértéke a riskónak, melyet mint vállalkozó nyer jutalmul. Minden egyéni munka nélkül tehát pénze jól kamatozik és nyeresége nagyobb, mint az osztlék, mert az övé a tartaléktőke és a termelési eszközök egy hányadának a tulajdonjoga is.

A részvénytársaság, mint a termelési formája, újabb elterjedését a gazdasági differenciációnak köszönheti. Hogy egy vállalat létesüljön, kettő szükséges: vállalkozási képesség és tőke. Akinél e kettő egyesül, az maga vállalkozhatik s létesíthet egyéni vállalatot. De nagyon gyakran megtörténik ott, ahol a vállalathoz igen nagy tőke, avagy különös tehetség, vagy előtanulmányok szükségesek, hogy kettő nem egyesül egy személyben. Itt tehát társulni kell a vállalat létesítését megelőzően. A mi a részvénytársaság létesítését emeletet különösen előmozdítja, az az volt, hogy egy jó vállalathoz híres képzettségű igazgatónak tőkés szívesen adják tőkéjüket és a korlátolt veszteség ellenében szép nyereségre van kilátásuk. Ehhez járul, hogy a vezetés ellenőrzésének munkája sem terhelő őket. Nagy előnye a közkereseti és betéti társaság felett, hogy a tulajdonosváltozás egészen észrevétlenül történhetik meg a részvénytársaságnál, holott a közkereseti és betéti társaságnál, amelyeknél a társak egyéni munkája a fontos, a társ kiválása magát a társaságot fenyegeti válsággal. A részvénytársaságnál tehát tőkével nem bír, hanem kiváló képzettségű vezető állhat a vállalat élén. De egyéb okok is előidézték a részvénytársasági forma elterjedését. Az egyéni vállalkozó, hogy vállalatát utódainak fenntarthassa, hogy az öröklés viszálját elkerülje, vállalatát részvénytársaságá alakítja át s ilyenkor az utódok a részvényeket öröklék, a kellő képzettségű örökös pedig igazgatója maradhat a vállalatnak.

A hitelezők, akik látják, hogy az egyéni cég a csőd szélén áll és így nekik is esetleg nagy kárt okozhat, a vállalatot részvénytársaságá alakítják át s követeléseik fejében részvényekben nyerneki kielégítést. Nagy bankok az ázsio nyereség kedvéért elősegítik új részvénytársaságok létesítését, avagy egyéni cégből részvénytársaságot alakítanak rendelkezésre bocsátván a szükséges tőkét, hogy a tőzsdén a részvények emelkedése folytán keletkező jövedelemből és a kikötött jutalékból maguknak jövedelmet biztosíthassanak. De a részvénytársasági forma felé vezet a vállalatok versenye is. Amíg egyrészt a nagyvállalkozáshoz szükséges tőkét és vállalkozó személyt beálló elkülönülés a részvénytársasághoz vezet, odavisz a gazdasági harc, amely a versenyző társaság egyesítésével jár. Részleges egyesülés a kartel, teljesebb a tröszt. A trösztben minden vállalat közös vezetés alá kerül. Az igazgatóság megállapítja az egyes vállalat gazdasági szerepét, a termelés nagyságát, az árucikk árát, az eladás helyét stb. A tröszt hatalmával az egyes vállalatot az egyenlősítés felé vezeti, amit úgy lehet legkönnyebben elérni, ha az egyes vállalatot részvénytársaságá alakulnak át és egyesülnek a trösztben részvevő többi részvénytársasággal. A részvénytársaság így mindinkább uralkodó formájává válik a gazdasági vállalkozásnak. A kapitalizmus ezen fejlődésével amelylyel párhuzamos a vagyonkoncentrációja is, miután a nagyobb vállalat gazdaságosabb és a kisebbet legyőzi a hivatalnoksereg és a munkásság hatalma nagyobbodik. Végre igen kis számú kapitalistával szemben nagy lesz a hivatalnokok száma. Ha majd mindenki hivatalnok lesz, akkor nem lesznek hivatalnokok (Jaurés) és a kapitalizmus önmaga ássa meg sírját.

REGÉNY.

A Kreutzer-Szonáta.

Irta: Tolsztoj Leó gróf.

(Folytatás) (18)

Még arról sem beszélke, hogy — ha az ember az ő tudományuknak hitelt akarna adni, — a fertőzésnél fogva, amelyet ők mindenütt látnak, az emberiség ahelyett, hogy az egyesülés felé törekedjen, a tökéletes szétválás útján haladna. Az ő tanaik szerint, minden embernek el kell magat szigetelni és egy pillanatra sem szabad letenni a karbolszával megtöltött fecskendőket (amiről egyébiránt legujabbban azt találták ki, hogy semmit sem ér.)

Azonban mindezeket a dolgokat megbocsátanám nekik; a legnagyobb méreg, melyet az emberiségnek nyujtanak: az embereknél, de különösen az asszonyoknál elkorcsosítása.

Ma már nem mondhatjuk sem magunknak, sem másoknak: "Te szomorú életet élsz, javulj meg!" Ma már nem mondhatjuk ezt sem magunknak, sem másoknak, mert hogyha szomorú életet folytatysz — mondja az orvos — úgy ennek oka az idegrendszerben, vagy valamely hasonló dologban keresendő. És el kell hozzá mennünk, hogy tanácsát kérjük és ő 35 kopek ára orvosságot fog rendelni, amelyet a gyógyszerárban elkészítenek és nekünk azt el kell fogyasztanunk. És ezzel talán javul az állapotod? Még betegbegek leszünk, még több orvoshoz megyünk, még több orvosságot kapunk. Ez az ő rendszerük!

De térjünk vissza tárgyunkra. Azt mondtam, hogy a feleségem nagyon jól szoptatta gyermekeit és hogy ez a körülmény némileg csillapította féltékeny gyötrelmemet, azonban viszont egészen más fajtájú szenvedést okozott nekem. De talán jobb így, mert legalább késleltette a katasztrófát. A gyermekek megmentettek bennünket egy időre. Nőm nyolc év alatt öt gyermeket hozott a világra, amelyeket mind maga szoptatott.

— És hol vannak most gyermekei? — kérdeztem. Azt akarom mondani...

— A gyermekek? kiáltott föl Poszdniev miközben szeme szikrázott.

— Bocsánat, talán kellemetlen emléket idéztem föl....

— Nem, éppenséggel nem... Nőm családjá magához vette gyermekeimet. Oda adtam volna vagyonomat, hogy magam nevelhessem fel őket, de miután örültek nyilvánítottak, elvették tőlem. Ez baj, mert úgy neveltem volna őket, hogy ne hasonlítanak rekonaiakra.... Egyébiránt talán jobb, hogy így van, mert én már semmire se vagyok való.

XVI.

A gyermekek elég gyorsan jöttek egymás után és velük együtt az is megjött, ami mindig megjön, ami a gyermekkel és orvosokkal meg szokott jönni.

Igen, a gyermekek, az anyai szeretet, ez is egyike az élet kellemességeinek! A gyermek a mi társadalmunkbeli asszonynak nem öröm, nem büszkeség, nem hivatásának betöltése, hanem folytonos félelem, örökös aggodalom, megmagyarázhatatlan szenvedés, valóságos vezeklés, bünhődés Az asszonyok ezt mondják, ezt gondolják, ezt érzik. A gyermek nekik valóságos kín, nem azért, mert nem akarnek lebetegedni, vagy nem akarják szoptatni, vagy gondozni (az erős anyai ösztönrel bíró asszonyok, akiknek fajtájából volt az én feleségem).

gem is, készek ezt megtenni), hanem azért, hogy a gyermekek is megbetegedhetnek és meghalhatnak.

Nem akarnak lebetegedni, nehogy szeretőik kelljen és hogyha szeretnek nem akarnak örökös aggodalomban lenni a gyerekek egészsége és élete miatt.

"Hogyha magam szoptatom, mondják, ugy tulsagosan meg fogom szeretni és ha aztán meghalna...?"

Azt hinné az ember, hogy inkább szeretnének kaucuskból való gyermekeket, akik sem betegnek sem lehetnének. Sem meg nem hallhatnának és akiket szükség esetében ki lehetne javítani.

Félnék a szeretettől, a léleknek emez eszményi állapotától mint valami veszedelemtől. És miért? Mert az az ember, aki nem él emberi módon, rosszabb a vadállatnál.

Semmit se tudnak arról, mit mondanak és tesznek. A gyermek keresztelésében senki sem hisz, pedig ez a szertartás nem egyéb mint az újdonszülött emberi jelentőségének kiemelése.

Mindezt elvetették a nélkül, hogy helyébe mást tettek volna és megmaradt, a ruha, a csipke, a pici kis kéz, a pici kis láb, de nem marad meg egyéb, mint ami az állatnál is megvan.

Ha megnézik a mai nyugtázási rovatot, láthatják hogy bizony télenek voltak a lap terjesztése körül. Elvtársak! Ha így folytatjátok tovább is a munkát, hát nem előre, hanem visszafelé haladunk.

(Folytatjuk.)

EGYLETI HIREK

Értesítjük az osztályokat hogy a biz. férfi értekezlet jegyzőkönyvét, a st. lousiak körlevelét és a havi jelentést kiküldtük.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya és Munk. Betegs. Szöv. I. osztálya f. hó 29-én, este 8 órakor helyiségében (404 E. 64th St., I. em.) FEOLVASÓ ESTÉT tart.

A Buffaloi Magyar Szoc. Munk. Szerv. f. hó 30-án, vasárnap a West Seneca-n, a Király György-féle helyiségben nagy népgyűlést rendez, a következő napirenddel: A munkásosztály helyzete és kötelessége.

A Philadelphiai Szoc. Munk. Szerv. f. hó 29-én, szombat este pont 8 órakor tartja rendes havi gyűlést. Tekintettel arra, hogy ezen gyűlésen lesznek megválasztva a rendkívüli kongresszusra a küldöttek, minden elvtársnak erkölcsi kötelessége megjelenni.

Az Elizabethpórti Szoc. Munk. Szerv. f. hó 29-én, este fél 8 órakor tartja a Szintimrey-Hallban rendes havi ülését. Tekintettel a tárgy fontosságára, kérem a tagok pontos megjelenését.

Az Amerikai Magy. Szoc. Munk. Szövetség Cleveland-i osztályai 1908. augusztus 30-án, d. 4 órakor a Public Square-on NÉPGYŰLÉST tartanak, melyen minden munkásnak kötelessége megjelenni.

A Cincinnati-i Szoc. Munk. Szerv. f. hó 29-én Race St. 1828 alatt a Jung-féle Szalon nagyteremben, táncal egybekötött KEDÉLYES ESTÉLYT rendez melynek tiszta jövedelme a Népakarat javára fordítottik.

A Clevelandi (XI. oszt.) Szoc. Munk. Szerv. szeptember hó 7-én (Labor Day) szindarabban egybekötve táncmulatságot rendez, mely alkalommal színe kerül a legjobb műkedvelők közreműködésével a TOLONC, népszínmű 3 felvonásban. A magyarság tömeges megjelenését kéri a rendezőség.

NYUGTAZÁSOK

Augusztus 16-22-ig befolyt előfizetések:

Uj előfizetők: \$1.00. Vas- és fém munkások Szakegylete, City. L. Rudner, Elizabethport. F. Almásy, Oakland. Gy. Smeton, Cleveland.

Folytatólagos előfizetők: \$2.00. K. Stefanko, Brooklyn. Mrs. Bacso, Oakland.

\$1.00. St. Szalay, Franklin furnace. J. Kalmár, Buffalo. A. Bordás, Ch. Rothfisher, City. B. Nagy, Chester. I. Iblaner, I. Witteka, Elizabethport.

\$1.00. St. Szalay, Franklin furnace. J. Kalmár, Buffalo. A. Bordás, Ch. Rothfisher, City. B. Nagy, Chester. I. Iblaner, I. Witteka, Elizabethport.

Felülfizetők: Mrs. Lustbaum, Long Branch. \$1.00. B. Vitalis, Atlantic City. \$3.00. Gy. Szeremányi, Cleveland. 25c.

Pártadó: 24. osztály \$2.50, 20. osztály \$2.00.

Helyreigazítás. Lapunk 67-ik számában, a nyugtázási rovatban S. Jankulow, elizabethpórti 50c. előfizetés kimaradt.

Felszólítjuk Nagy Károly, Leitereg József, Hecht József és Fradrics Ferenc Newark, N. J.-ben lakó elvtársakat, ugyszintén az Első Newark, N. J.-i Magyar Műkedvelő- és Társalgó Egyletet, hogy a „Népakarat”-tal szemben fennálló kötelezettségeiknek tegyenek eleget.

Elvtársak! Ha megnézik a mai nyugtázási rovatot, láthatják hogy bizony télenek voltak a lap terjesztése körül. Elvtársak! Ha így folytatjátok tovább is a munkát, hát nem előre, hanem visszafelé haladunk.

A Baltimore-i XVI. osztály felévi és aug. havi jelentése.

Osztályunk e hó 3-án tartotta haviülését, mult hó 11-én pedig felévi közgyűlést, mivel azonban a jelentést akkor nem küldhettük el, a mai ülésen elhatároztuk, hogy felévi jelentésünk augusztus havi jelentésünkkel egybeolvadva küldessék el.

Osztályunk hosszabb idő óta nem hallott magáról, melynek főképpen a nagyarányban dúló gazdasági válság az oka. A munkanélküliség valamennyiünket keményen sújtott, pedig osztályunk egykor szép jövőnek nézett elébe.

Tárgyaltuk a san franciscói valamint az elizabethpórti osztályok körleveleit és a közp. vezetőség által indítványozott alapszabály-bővítést is. A san franciscói körlevél felett, a mennyiben a pittsburgira hivatkozik, a pittsburgi pedig vádat nem emelt, napirendre térünk, az elizabethpórti körlevél hasonló sorsra jutott, mert osztályunk álláspontja a M. B. Sz. ügyeibe nem avatkozni.

Taglétszámunk 14. Pénztári bevétel \$8.01, kiadás \$1.00, pénztári állomány \$7.01. Tiszviselőkké választottak: Varró Gy., titkár. 14 N. Curley St., Kuncelman János pénztárnok. Földessy Dániel jegyző, ellenőrök Blaga J., Salamon S., Varró Gy., titkár.

Vegyes rovat.

Leibinger István, ki tudtommal New Yorkban tartózkodik, saját érdekében tudassa címét. Továbbá felkérem mindazokat, kik hollétéről tudnak, sziveskedjenek címét velem közölni.

Nem felejtette ön el, hogy előfizetése mikor jár le? Ha igen, úgy kísérvé figyelemmel a címszallagján lévő számokat. Az első szám a NAP, a második a HÓNAP, a harmadik szám az ÉVET jelenti.

HIRDETÉSEK

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Nehéz munka

után rövid időben sem lesznek rheumatikus és meg hűléstől eredő fájdalmai, ha kéznél fog tartani egy üveg

Dr. RICHTER-féle

Anchor Pain Expeller

és azzal a fájó testrészeket bedörzsöli. Ezen elismert régi német háziorvososság hatása felülmúlhatatlan, 35 év óta sikerrel használják. Védjegyünk a "Horgony" minden üvegben rajta van, amely valódi. Egy kis üveg ára 25 és 50 cent bármely gyógyszerboltban, vagy pedig az alanti cégnél.

F. AD. RICHTER & CO.

215 PEARL STREET NEW YORK.

Empire Opera House

ETTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZO 52-54 Second St., Passaic, N. J.

Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Humilitatlan óhazai borok pohár és gallon számar. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemű utbaigazítást kaphatnak.

Tisztelettel Molitoris József

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET

mindennemű hazai hangszerekről, kórák és iskolákra, olvasó könyvekre, pártól. Érték és az összes népszínművekről. Küldjön 2 centes bélyeget.

Jos. Pokorný 227 Ave. A, New York

TAUB VILMOS

magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyeműk javítását jóállás mellett ellátja. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszereket és egyleti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt embere. Vidéki megrendeléseket, javításokat pontosan teljesíti. Szolid árak.

31 Ave. B, Near 3rd St. NEW Y

Mindennemű LATSZEREK raktáron Nagy képes árjegyzék egy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319 E. HOUSTON ST. NEW YORK. Havi vagy vasuti jeggyel vásárolni az összes vonalakra - pénz küldeni vagy közgyűlési dolgok gyors intézésére a legjobb és a legtanácsosabb fordulni

A Francia forradalom 40 füzetből álló tudományos regény. Ára füzetként 5c, postán szállítva 6 cent. Megrendelhető a "Népakarat" könyvtárárszékében 516 E. 6th St. New York.

Beldegreen budapesti fényképész 32 Avenue C 3-iku.sarok, New York. Izléses és jól kidolgozott képek 2 dollárnál kevesebb. A munkáért jótételek. Nyitva vasár- és ünnepeken is.

FINTA MIHÁLY, BORBÉLY ÉS FODRÁSZ 516 E. 6th Street, New York.

BATHÓ ISTVÁN ELSŐRENDŰ BORBÉLY- ÉS FODRÁSZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

Divatos Cipők olcsó árban kaphatók a "UNION SHOE CO."-nál Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

HIHETETLENŰL LESZÁLLÍTOTT ÁRAKON ADUNK EL... férfi- és gyermek-ruhát, cipőt, kalapot, féfi divatrukat, bőrdököket. Pénzt takarít meg, ha nálunk vásárol. Broadway Bargain Store 1500 S. BROADWAY, Cor. Barry St. ST. LOUIS, Mo.

Péter Lajos „Rákóczi Hall”-hoz címzett Vendéglő. Kávéház és Étterme. 4-ik utca 197, New York. AJÁNLJA KITŰNŐ MAGYAR KONYHÁJÁT. Kitchinó italok. Kitchinó Italok. Alkalmos helyiség mulatságok, lakadalom vagy hasonló ünnepélyre. A New Yorki Magyarajku Szocialisták kedvelt gyűléshelye. Különféle munkás-lapok az elvtársak rendelkezésére állanak.

Katolin János FÉNYKÉPÉSZ 3616 N. Broadway, St. Louis. Képek felvétele BÁRMILY időben reggel 8 óratól este 8-ig rendelésként KÉSŐBB is. Nagybobbítások, gombképek és képrámák kaphatók. Kis jegyképek 28 db. 25. Kérem a magyarok pártfogását. Eladok hajó-jegyeket minden vonalra jutányos árban.

JOS. BERLOCK PÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oakland, Ca

Ugyes magyar születő Jergler Paula Budapesten az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St sarkán, Chicago, Ill. Telefon Seeley 8188.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPÉSZ NEWARKON, N. J. 4 West Street. Legfinomabb kivitelű fényképek tucatja \$2-től felfebb. Nyitva vasár- és ünnepeken is

PLAVECZKY A. magyar vendéglős 20 West St. Newark, N. J. A M. B. Sz. VIII. osztályának gyűlési-helyisége. A magyar munkásság kedvenc találkozó helye. Vidéki munkástársak kellő utbaigazítást nyernek. Magyar konyha. Szobák minden időben.

Bevandorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tiszta s jutányos áru SZOBÁIT ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK. Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket. ÉTTERMEM ÉS KÁVÉHAZAM a magyarságvü öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. — Hazai billiárd asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság.

HAJÓJEGYET VÁSÁROLNI KÉRJEN KÉSZLETBŐL ÉS LEGTÁNYABB ÁRRA KÉRJEN KÜLDJEN EL A KÖVETKEZŐ NYELVRE: ANGOLRA, FRAZCSABRA, SPANJARA, PORTUGALRA, ITALRA, SPANJARA, PORTUGALRA, ITALRA, SPANJARA, PORTUGALRA, ITALRA.

Dr. S. Goldman egykori HAZAI MAGYAR ORVOS volt csász. és kir. katonasorvos. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. Közel a Courth. Telephone P. & A. Main 888. Gyógyít mindenféle gyógyítható betegségeket. Tilkos más, a férfi betegségeket gyorsan és biztonságos és legmegelőzőbb módon kezeli. Nem csinál hümböget, nem küld orvosokat, hanem magától anélkül, hogy azt kérnék tőle. Nem bírd el a betegségeket és a kórákat, hanem minden betegséget, minden bűntudattal forduljanak dr. S. Goldman-hoz. Iradókár: Naponta reggel 9-től este 6-ig. Vasárnap reggel 9-től 12-ig.

Bevandorlók figyelmébe ajánlom LIBERTY Szálloda 49 MERCER ST., Newark, N. J.

ÁRPÁD Szálloda 431 E. 6th St., New York, City. magyar bor és sör csarnok, kávéház és éttermet. Pool és billiard. - Tiszta szobák. - Hazai Népszava. Bel- és külföldi lapok. A munkások találkozó helye. A. ORAWETZ

PILÁT F. MAGYAR SZÜLÉSNŐ Budapest az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindennemű betegséggel forduljanak bizalommal hozzám. Gyógyszereket magam készítek. 1443 Ave. A, New York. Bet. 76th & 77th Sts.

DR. S. S. KOHN MAGYAR ORVOS Lakasa 13th Street. Rendelő irodja 208 Souldard St. St. Louis, Mo. Mindennemű betegséggel forduljanak bizalommal hozzám. Gyógyszereket magam készítek.

RIZSÁK JÁNOS közgyűző, pénzszállító és váltó-intézet Főüzlet 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház. PÉNZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az O-hazába. Pénz bontást bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyezek és a betéti könyvet rövid időn belül kibocsátom. — Nemkülönben az O-hazában, érvesséknél, takarékpénztárnál, vagy magánbanknál elhelyezett összegeket, budapesti iródom útján díjazással kibocsátom csupán a szükségesleg meghatalmazás hitelesítésért számítok csekély díjra. HAJÓJEGYÉKET Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen kísérem el a hajókra. CSOMAGOKAT az O-hazából kibocsátok vagy oda szállítatok. OKERÁTOK szakszerűen, a törvénytelenek. Jogi, hagyatékai, katonai, teleknyvi, nemkülönben hazai sommas perekben és bármely más ügyvédi dolgokban eljár. Minden ügyben, úgy mint eddig, ezúttal is a legnagyobb pontossággal igérem. UTBAIGAZÍTÁSSAL, tanácsal és felvilágosítással INGYEN készséggel és szívesen szolglok. Magyarországi iroda: Budapest, IV. Sztócutca 6. sz. Fiók-irodák: So. Bethlehem Pa., saját ház. Alpha, N. J., Wharton, N. J., — Franklin Furnace, N. J.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. C és D között New York. Telephone 1027 Orchard.

L-gkedveltebb és legnépszerűbb ROTH SAMUEL győgyészterára a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York. Lillio-Creme, lillio szappan és por, szepilké, máj-foltok, himlőhályok, pattanások, ráncok eltávolítására, Lillio-Creme az arcot finomítani, ifjítani, díteni, és általában a szép arcnak szépségét föntartani. Crème 40c. szappan 30c. por 60c. összesen \$1.35. Ha verszengény ha szédül a feje, ha gyöngye, ha nincs étvágya, ha ideges, akkor csak a Róth-féle China vas-sóbat használja, melynek ára 75c. 3 üveg 2 dollár. Magyarországból most érkeztek a következők: Acacia Diana, Margit és Erzsébet Crémek és szappanok, Nagy Emydi Dr. Gross, Dr. Sibilusky kenőcsök és szappanok, Juno szappan, Speick szappan, Diana és Blaha por, Kaladont, Erzi víz, Indaszesz, Elsa fluid, Fortiféle sebtapasz Pserhofer és Kárpáti pilulák és számtalan más szerek. Tessenék árjegyzékért írni. Megrendeléseknél tessék a pénzt előre beikteleni.